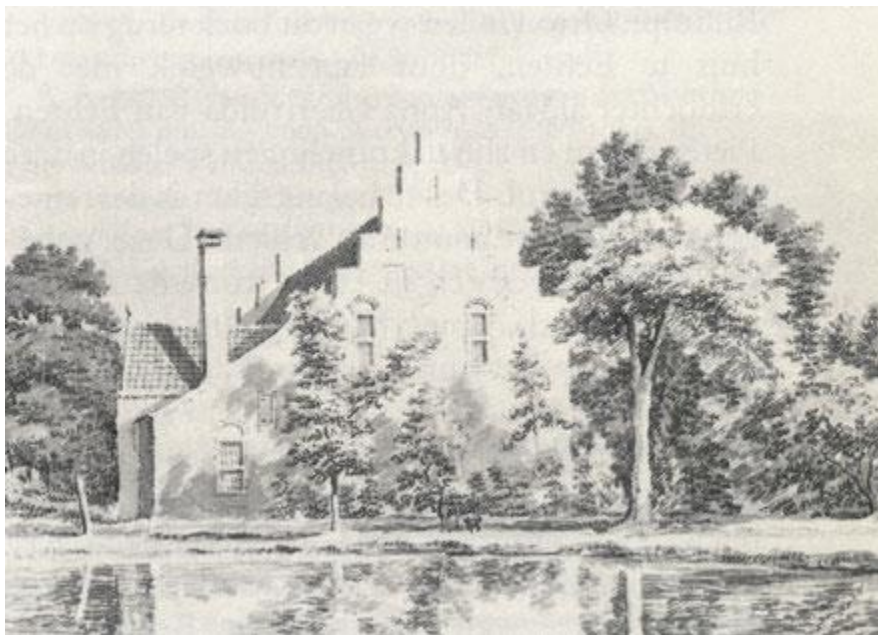
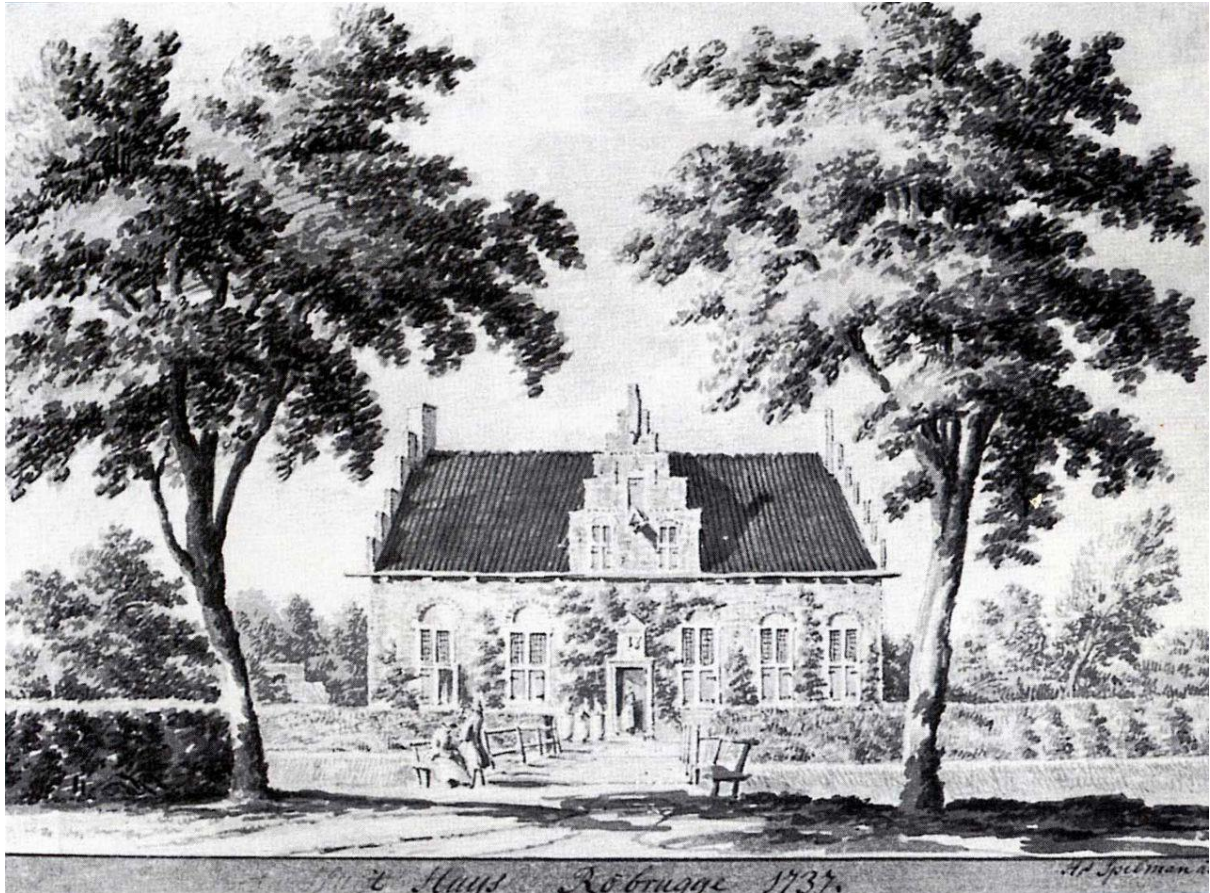

Rheebruggen

Albert van der Kaap

De havezate Rheebruggen (achterzijde en zijkant), getekend door Hendrik Spilman in 1737.

'Bij elke havezate hoort een legende. Zo was het hof van Rheebruggen volgens de overlevering aan het begin de 11 de eeuw eigendom van een gevreesde edelman genaamd Uffo van Lichtenberch, die resideerde op het nabijgelegen Hof te Uffelte. Met zijn twee broers voerde hij een schrikbewind over het toenmalige Drenthe. Tot de Duitse keizer hun wangedrag in 1040 zat was. Hij nam Uffo's bezittingen af en schonk deze aan de bisschop van Utrecht.

Fictie of niet, op vierhonderd meter ten zuiden van de huidige slotplaats bevindt zich inderdaad het restant van een middeleeuwse versterking: het Borgbarchien. Het is een motteheuvel van circa 3 meter hoog met afmetingen van ongeveer 25 tot 30 meter. Evenals de latere havezate was het gelegen aan het beekje genaamd de Scheidgruppe, die de grachten van water voorzag. Bij een onderzoek in 1998 werden er vondsten gedaan uit de 11e tot en met 13e eeuw.¹

Rheebruggen (ook R(h)obrugge) was een bescheiden havezate (zo'n 10 bij 14 meter) tussen de Drentse plaatsen Ansen en Uffelte in het Dieverderdingspel, net buiten de heerlijkheid Ruinen. Uit een boedelbeschrijving uit 1824 blijkt dat het huis op de benedenverdieping onder meer vier kamers had, waaronder een grote voorkamer, met in het achterhuis een keuken en enkele andere kamertjes. Ook op de bovenverdieping waren enkele kamers ingericht en er was een zolder. Bij het huis hoorden ook schuren, voor paarden, gerei en voorraden.²

Mocht het huis zelf bescheiden zijn, dat gold niet voor het grondbezit. Volgens een grondschatting uit 1644 bedroeg de waarde van het landgoed 18.620 goudgulden, waarmee het van de achttien Drentse havezaten de achtste plaats innam, ruim vóór bekende havezaten als Mensinge te Roden en de Havixhorst in De Wijk. Onderzoeker H. Koops van 't Jagt schatte de omvang van landgoed op 107 hectare. De grootte zou in de 19de eeuw zelfs nog toenemen.³

Rheebrugge en Van den Clooster

In 1382 werd voor het eerst gesproken over de betaling van tienden over Rederbroec, maar de naam Rheebruggen wordt pas voor het eerst genoemd in 1436 (te reden bruggen). Over het bezit van Rheebruggen werd jarenlang geprocedeerd tussen leden van de families Van den Clooster en Van Echten, waarbij de Van den Cloosters steeds de winnende partij bleken.⁴

In 1437 was Johan van den Clooster eigenaar van het landgoed. Na zijn dood viel het tot de Havixhorst behorende Rheebrugge in delen uiteen. Cyse, getrouwd met Lutgard van Campherbeke, dochter van Johan Kampherbeke tot Vollenhove (burgemeester van Zwolle) en Mechteld van den Ruitenbergh, kreeg een derde deel van Rheebruggen en een derde van andere goederen, terwijl de Havixhorst in zijn geheel naar zijn broer Reynolt ging.

Roelof van den Clooster, kleinzoon van Johan bracht de delen echter weer bij elkaar. Zo kocht hij in 1468 van zijn neef Steven, zoon van Cyse, een zoon uit Johans tweede huwelijk met Mechteld van Oostenwolde een (derde?) deel van Rheebruggen, en in 1487 een ander (derde?) deel van Fye Polman, weduwe van Roelofs kinderloos overleden oom Roelof. Schaap⁵ veronderstelt, dat Roelof

---

¹ <https://bit.ly/3qsPsQ8>

² <https://www.absolutefacts.nl/kastelen/data/rheebruggen.htm>

³ <https://bit.ly/3qsPsQ8>

⁴ Zie Boivin, Bertus, *Landgoed Rheebruggen: Een goed bewaard geheim*, Assen, 2011

⁵ https://www.rug.nl/research/kenniscentrum-landschap/voor-studenten/masterscripties/masterscriptie_dirk_schaap.pdf

zelf van zijn vader Reinold van den Clooster ook een (derde?) part van Rheebruggen zou hebben geërfd en constateert, dat Rheebruggen dus kennelijk in drie delen was uiteengevallen. In 1437 echter procedeerden voor de Etstoel een Johan van den Clooster en Reinolt van Echten inzake Rheebruggen. Aannemende dat het hier dan gaat om Johan, broer van Roelof en Cyse, ligt de ook overigens zinnige veronderstelling voor de hand, dat ook hij deel heeft gehad in de vererving van Rheebruggen en dat dit complex dus in vier delen was uiteengevallen.

Het proces voor de Etstoel maakt gewag van een onopgehelderde connectie van (voorgenomen) huwelijk tussen Johan en Reinolt van Echten, waarbij het betrokken deel van Rheebruggen door Johan aan Reinolt zou zijn toegezegd buiten de huwelijksvoorwaarden om. Het blijft voorts onduidelijk, of ook het deel van Rheebruggen dat heeft behoord aan Johan (die zonder aanwijsbare erfgenamen is overleden), door Roelof van den Clooster weer bij de overige is gevoegd.

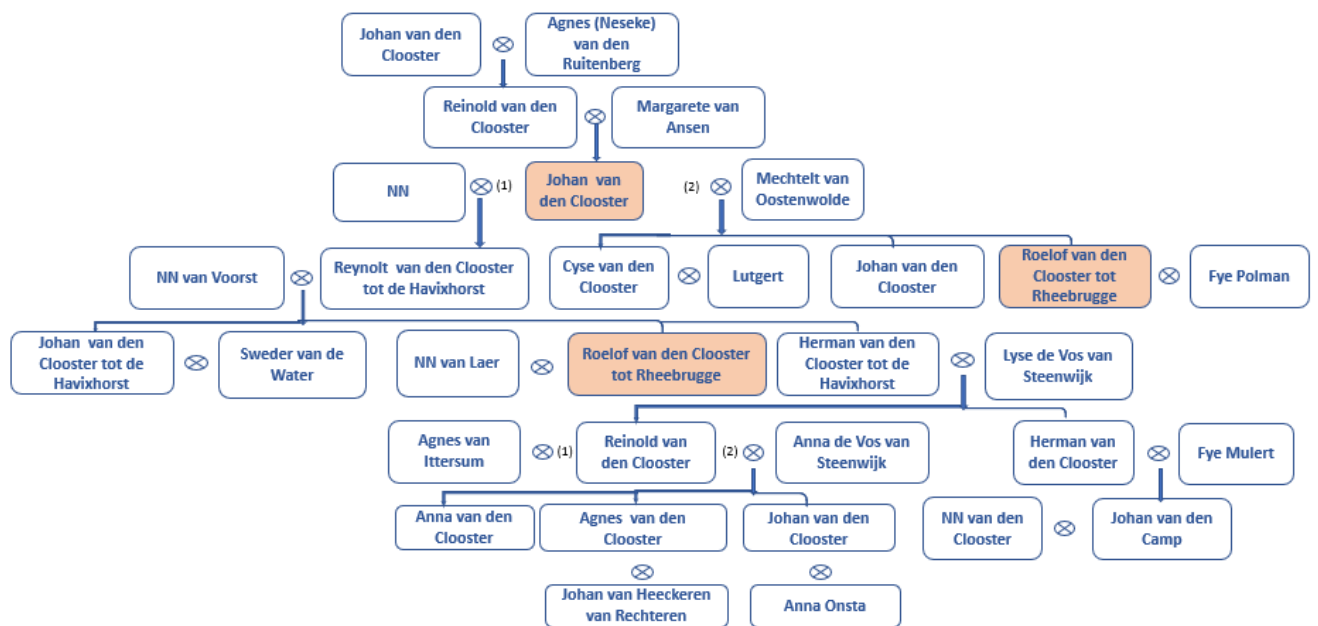
Hoe dit ook zij, Roelof van den Clooster herenigde Rheebruggen en werd daarmee de grondlegger van de tak tot Rheebruggen. Toen zijn oudste broer, Johan (getrouwd met Sweder van de Water), overleed, ging de Havehorst (Havixhorst) over op de jongste broer Herman, waaruit Schaap afleidt dat Roelofs bezit, i.c. Rheebruggen, van meer betekenis werd geacht dan de Havixhorst.

Roelof bouwde er de havezate Rheebruggen, naar aangenomen wordt (door Heringa) voor 1560, het jaar waarin Roelof van den Clooster tot Rheebruggen genoemd wordt als ette in het Dieverderdingspel. *'Dit lijkt een merkwaardige hypothese'*, zeggen de auteurs van Bouwhuis of herbouwhuis van havezate Rheebruggen. *'Immers: waar heeft de adellijke behuizing zich dan bevonden in de drie eeuwen tussen het verlaten van het Borgbarchien en de bouw van de nieuwehavezate? Toch zijn de uitkomsten van het bouwhistorische onderzoek niet in tegenspraak met deze opvatting.'*⁶

In 1616 werd het huis erkend als havezate.

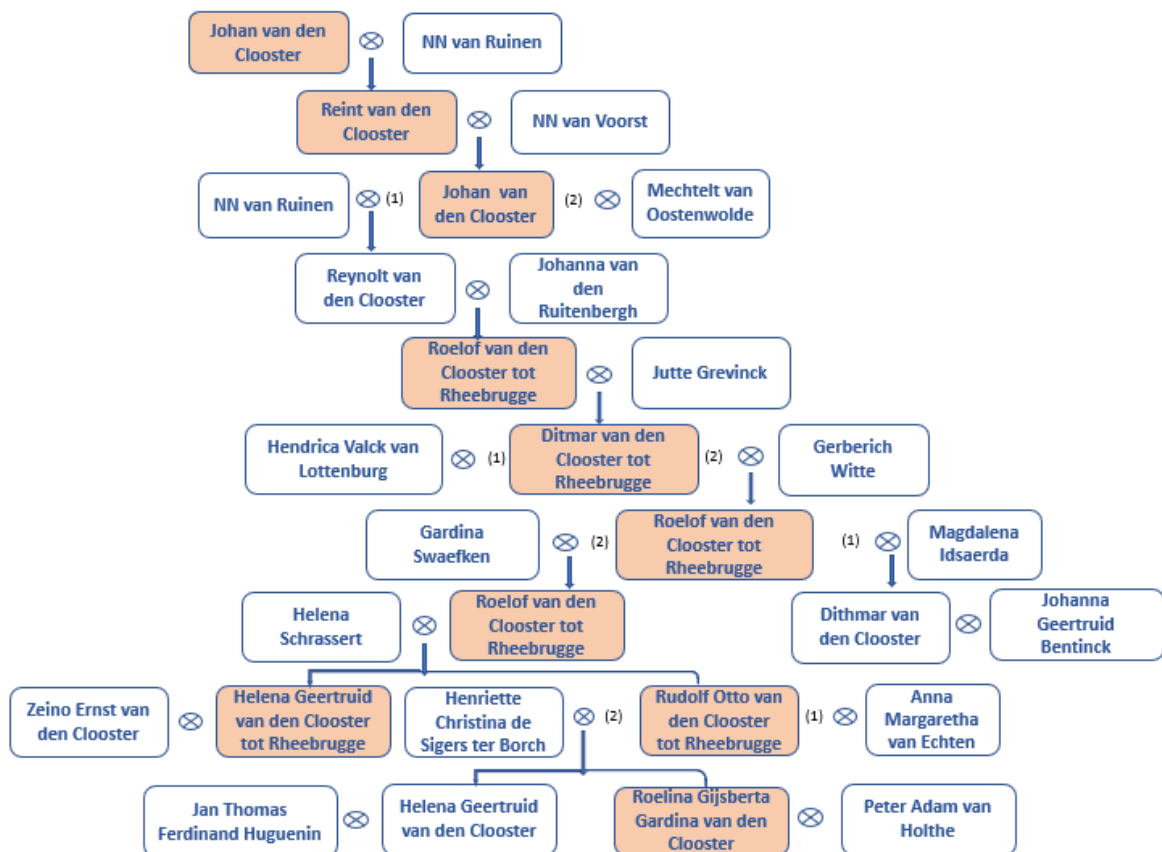
⁶ <https://bit.ly/3qsPsQ8>

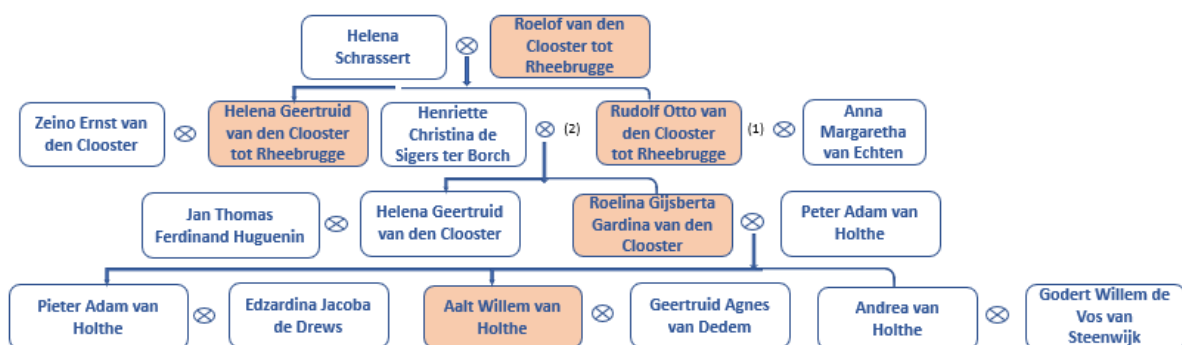
Herman van den Clooster

Herman van den Clooster, de broer van Roelof, trouwde met Lyse de Vos van Steenwijk⁷, dochter van Johan de Vos van Steenwijk en Beerte van Echten. In 1466 koopt Herman het huis en hof Vledderingen van Hendrik Mulert tot de Marsch en zijn vrouw Boele. Zijn tweede zoon noemt zich als eerste Herman van den Clooster tot Vleddering.

⁷ Zie het artikel over het huis Batinge.

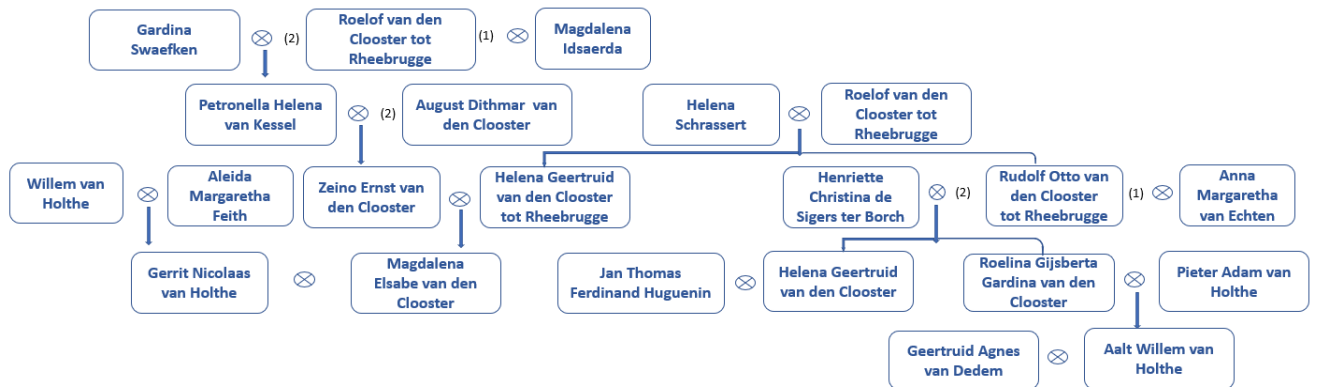
Tot in het begin van de negentiende eeuw woonden er Van den Cloosters op Rheebrugge (zie schema hierboven). De laatste was Roelina Gijsberta Gardina, geboren op 12 april 1746 in Ruinen. Zij trouwde in 1771 Pieter Adam van Holthe, geboren op 3 februari 1749 op het huis Mulmer, zoon van Aelt van Holthe en Andrea Smits. Zij woonden op Rheebrugge, waar Adam op 27 augustus 1782 overleed.

Toen haar moeder in 1789 overleed, erfde Roelina het goed Rheebruggen, waar zij tot haar dood op 12 juni 1824 woonde. Hun dochter Andrea trouwde met Godert Willem de Vos van Steenwijk, zoon Pieter Adam trouwde met Edzardina Jacoba de Drews en Rudolph Otto trouwde met Anna Geertruida van Echten, dochter van Roelof van Echten en Anna Wilhelmina Tjarda van Starckenborgh.

Zoon Aalt Willem (burgemeester van Dwingelo), die in 1807 trouwde met Geertruid Agnes, barones van Dedem erfde Rheebrugge, maar hij kocht het huis Oldengaerde in Dwingeloo, waar hij met zijn vrouw ging wonen. Hij vond niet snel genoeg een huurder en besloot Rheebrugge dan maar te

slopen. Bertus Boivin gaat ervan uit dat dit in de winter van 1830 gebeurde.⁸ Naast Rheebrugge verwierf hij ook huis Batinge.⁹

⁸ <https://bit.ly/3qsPsQ8>

⁹ Zie het artikel over Batinge.